

Terecht of niet

Eigen verantwoordelijkheid

■ Ton Lamers

Mr. dr. A. H. (Ton) Lamers is voorzitter van de Centrale Examencommissie van de ArtEZ hogeschool voor de Kunsten alsmede universitair docent, onderzoeker en examiner aan de faculteit Rechtswetenschappen van de Open Universiteit
E-mail: Lamers@musiconomie.nl

Zo eens in de paar maanden gaat ondergetekende op zoek naar een interessante uitspraak van het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs (CBHO) om in deze rubriek te kunnen bespreken. Bladerend door de jurisprudentie van het CBHO is de rode draad toch wel het NBSA (Negatief Bindend Studieadvies). Over dat onderwerp is in deze rubriek al het nodige geschreven en bovendien verwacht ik dat er door de coronatoestand en de opschorting van het NBSA de nodige nieuwe jurisprudentie zal ontstaan. Als het zover is, zal ik daar vast een annotatie aan wijden.

In de zaak die ik in deze bijdrage wil bespreken, lijkt de betreffende student van mening te zijn dat de hele wereld om hem draait als het gaat om de communicatie. Dit onderwerp is interessant, omdat de informatiestroom die op de gemiddelde student afkomt bepaald niet gering is. De wetgever (lees: geldschiet) verwacht nu eenmaal transparantie van de opleiders en voert ook de regeldruk op. Het is voor een student vast niet eenvoudig om alles

mee te krijgen, maar van een hbo-student kan verwacht worden dat hij ook zelf initiatieven neemt als voor hem zaken onduidelijk zijn. Hierna zal ik eerst een kort persoonlijk en historisch perspectief schetsen om te laten zien hoe de communicatie en de regeldruk de afgelopen veertig jaren in onderwijsland zijn toegenomen. Daarna zal ik de casus bespreken en in het licht van de steeds maar groeiende informatiestroom zetten.

Een kort persoonlijk en historisch perspectief

Toen ondergetekende zich in 1980 als student inschreef bij het Twents Conservatorium was de communicatie kort en duidelijk. De directeur besliste alles en je hoorde wel of je mocht doorstuderen of niet, dat laatste kon plaatsvinden in elk stadium van de opleiding. Een Onderwijs en Examenregeling (OER) heb ik nooit gezien en de docenten bepaalden aan de hand van hun observaties wat je vorderingen waren. Ik kan me nog één docent herinneren die keurig aangaf welke stof zou worden overhoord en wat je er voor moest kunnen. Toch was ook dat niet wat het was, want als je in de smaak viel dan werden omissies in je kennen en kunnen onder het tapijt geveegd. Als je na vijf inschrijvingsjaren - toen duurde een hbo-opleiding nog vijf jaren - een mooi concert speelde, kreeg je een diploma met daarop een cijfer dat door een commissie op basis van dat ene concert werd bepaald. Als ik er met de kennis van nu op terug kijk, kan ik niet anders concluderen dat willekeur koning was.

Hoeveel anders is dat veertig jaren later. Er is een Wet op het Hoger Onderwijs en het Wetenschappelijk onderzoek (WHW) en een OER. Op basis van WHW en OER zijn vele regelingen, zoals een studentenstatuut, een klachtenregeling, een toetsplan en een toetsprogramma vastgesteld. Hoezeer niemand zit te wachten op veel regeltjes is dat nu eenmaal het gevolg van onze steeds meer verdichtende maatschappij. Deze verdichting is het gevolg van wereldwijd 'grid' dat functioneert als een netwerk van kapitaal, informatie en mensen, waarbij ook de kwalificaties van deze mensen over een steeds groter grondgebied worden gekoppeld. Dat laatste is sinds de Bolognaverklaring van 1999 waarin een Europese ruimte voor het hoger onderwijs (en het wederzijds erkennen van de wederzijdse diploma's) is gecreëerd, al het geval op Europees niveau. Kleinschalige en wellicht 'intieme' leerprocessen zullen ongetwijfeld zo haar voordelen hebben, maar om wederzijds te kunnen aantonen dat studenten langs gelijkvormige meetlatten worden gelegd

Een student heeft ook een verantwoordelijkheid

is een helder en fijnmazig stelsel van regels omtrent opleiden en toetsen onvermijdelijk.

De casus

De student in de zaak die ik graag zou willen bespreken, is het niet eens met de beoordeling in een bepaalde module. Hij gaat in beroep tegen de onvoldoendes op zowel de initiële kans als de herkansing, maar het College van Beroep voor de Examens (Cobex) van de hogeschool laat het oordeel van de examinator in stand. De examinator heeft de student beoordeeld aan de hand van een rubric, die op Blackboard (elektronische leeromgeving) staat. De student argumenteert dat hij niet in Blackboard kon en dus geen inzicht heeft gehad in de door de examinator ingevulde rubric, zodat hij niet heeft kunnen nagaan welke fouten hij heeft gemaakt. De student betoogde ook dat hij in de periode tussen de eerste en de tweede kans gepoogd heeft in contact te komen met de examinator door de lokalen langs te gaan en in de docentenkamer te kijken.

Het CBHO ziet geen aanleiding om de beoordeling van het werk te vernietigen: de student heeft onvoldoende zijn best gedaan om de examinerator te laten weten dat hij niet in Blackboard kon en dus graag op een andere wijze inzicht in de rubric had willen hebben.

Terecht of niet?

Ook ondergetekende vraagt zich wel eens af of de informatiestroom die op studenten af komt nog wel beheersbaar is, niet alleen de hoeveelheid informatie is enorm maar ook het aantal plaatsen waar die informatie te vinden is, is groot en divers. Het is goed voor te stellen dat een student door de bomen het bos niet meer ziet. Daar staat tegenover dat in de casus die in deze bijdrage wordt besproken de student zich er wel heel gemakkelijk vanaf probeert te maken. De meesten zullen begrijpen dat het excuus 'Ik heb u gezocht in de lokalen en de docentenkamer' een doorzichtige smoes is en als het al waar is dat een student anno 2019 twee dingen had moeten realiseren:

1. Toegang tot de elektronische leeromgeving zoals Blackboard is cruciaal om een opleiding goed te kunnen volgen. Een student die merkt dat hij er niet of onvoldoende 'in' komt, moet onmiddellijk aan de bel trekken. Iedere instelling voor hoger onderwijs heeft een helpdesk. Van studenten kan verlangd worden dat zij zich bij de helpdesk melden als de systemen niet goed werken.

2. De 'backbone' van de huidige communicatie in het hoger onderwijs is e-mail. De student had de examinerator ook kunnen mailen dat hij geen inzage in de ingevulde rubric kon krijgen. Hij had dan tenminste bewijs gehad dat hij geprobeerd heeft de examinerator te bereiken.

Ik denk dat de student dacht het in de herkansing wel te redden. Nu dat is misgegaan, hangt de student een verhaal op om nog een extra kans te krijgen. Zowel Cobex als het CBHO gingen niet in dit verhaal mee.

Het valt mij wel op dat de student nog een foute keuze heeft gemaakt. Een keer zakken voor een tentamen is 'all in the game' in het hoger onderwijs. Als je dan ook zakt voor de herkansing, moet je je toch afvragen of je je energie wel in de juiste acties hebt gestoken. Alsdan bij twee instanties gaan procederen tegen de tentamenuitslag is zonde van alle moeite. Bovendien vind ik het ook een zinloze aanslag op de buitengewoon dure procescapaciteit. Procederen is gratis voor studenten. Dat maakt het voor elke student heel toegankelijk, maar een student heeft dan ook de verantwoordelijkheid zich af te vragen of de procesgang wel enige kans maakt. Dit soort mensen verpest het voor de goedwillenden. ■

Gesignaleerd

Werp eens een blik op de Toetskaart van Nederland

Enkele jaren geleden nam de redactie van EXAMENS het initiatief voor de 'Toetskaart van Nederland', een overzicht van veel op toetsgebied, dat door aanbieders zelf wordt ingevuld. Een blik op de toetskaart laat zien dat ook veel te vinden is. Biedt u iets aan op toetsgebied, plaats het op de toetskaart. Het gebruik is eenvoudig.

Nieuwsgierig naar wat de Toetskaart al aan informatie biedt?

Zie <http://e-xamens.nl/nl/toetskaart-van-nederland/>